
Põhiseaduskomisjon

2019/2207(INI)

12.10.2020

ARVAMUS

Esitaja: põhiseaduskomisjon

Saaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra
rakendamise kohta
(2019/2207(INI))

Arvamuse koostaja: Paulo Rangel

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Põhiseaduskomisjon palub vastutaval kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et Euroopa vahistamismääruse ja ELi kodakondsuse vahel on seos ja see muudab Euroopa vahistamismääruse isikute vaba liikumisega kaasnevaks nähtuseks, mis põhineb vastastikuse tunnustamise põhimõttel; arvestades, et Euroopa vahistamismääruse tõhusa toimimise vältimatu eeltingimus on liikmesriikide vastastikune usaldus ning selle aluseks on Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste ühine austamine;
- B. arvestades, et mure riikide õigusasutuste sõltumatuse puudumise ja kinnipidamistingimuste pärast mõnedes liikmesriikides on viimastel aastatel vähendanud vastastikust usaldust;
- C. arvestades, et Ühendkuningriigi ametiasutused on väljastanud ja täitnud märkimisväärse osa Euroopa vahistamismäärustest; arvestades, et poliitilises deklaratsioonis Ühendkuningriigi ja ELi tulevaste suhete kohta on märgitud, et „tagatakse laiaulatuslik, tihe, tasakaalustatud ja vastastikune õiguskaitsekoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades“;
- D. arvestades, et ELi ja Ühendkuningriigi vahelise kriminaalõiguse alase koostöö uue korra üle peetakse veel läbirääkimisi;
- E. arvestades, et Ühendkuningriigi väljaastumine EList muudab Euroopa Liidu lepingu protokoll nr 36 artikli 10 lõiked 4 ja 5 aegunuks;
  1. tuletab meelde, et Euroopa vahistamismääruse raamotsus, millega loodi üks vanimaid kriminaalasjades vastastikusel tunnustamisel põhinevaid vahendeid, on õnnestunud õiguslase koostöö vahend, mis on märkimisväärselt lihtsustanud ja kiirendanud liikmesriikidevahelisi üleandmismenetlusi, võrreldes eri jurisdiktsioonide vaheliste traditsiooniliste väljaandmisalase koostöö süsteemidega;
  2. tunnistab, et vahistamismääruse raamotsus on Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala nurgakivi ning selle nõuetekohane rakendamine on õiguskaitseasutuste vahelise sujuva koostöö tagamiseks otsustava tähtsusega;
  3. tunnistab, et Euroopa vahistamismääruse raamotsuse rakendamine on seadnud paljude liikmesriikide õigussüsteemid surve alla, eelkõige seoses oma kodanike väljaandmisega; märgib, et raamotsuse rakendamisel on riikide vahel ilmnenud suured erinevused kriminaalmateriaal- ja kriminaalmenetlusõiguses;
  4. on veendunud, et suurema arvu kuritegude, sealhulgas korruptsiooni, inimkaubanduse, digitaalkuritegude, keskkonnakahju ja soolise vägivallaga seotud kuritegude piiriülene mõõde muudab õigusriigi väärtuste ja põhiõiguste järgimise liikmesriikide poolt veelgi olulisemaks, eelkõige menetlusõiguste puhul;
  5. rõhutab, et Euroopa Liidu lepingu protokoll nr 36 VII jaotise kohaste justiits- ja

siseküsimuste valdkonna üleminekumeetmete tegelik lõpetamine suurendab liikmesriikide kohustust hoiduda kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 3, kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide, sealhulgas Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamist;

6. märgib, et liikmesriikidevahelise usalduse puudumise tõttu ei ole Euroopa vahistamismääruse rakendamise kogu potentsiaali veel täielikult ära kasutatud; rõhutab, et liikmesriikide ülesanne on tagada vastastikuse usalduse kõrge tase, mis põhineb kohustusel austada aluslepinguid, põhiõiguste hartat ja ELi õigusakte ning nende institutsioonide pühendumisel ELi väärtustele, sealhulgas õigusriigi ja põhiõiguste austamisele (ELi lepingu artiklid 2 ja 6);
7. rõhutab, et Euroopa vahistamismääruse süsteemi aluseks olev vastastikuse tunnustamise põhimõtte põhineb liikmesriikide vastastikusel usaldusel, et nende siseriiklikud õigussüsteemid suudavad tagada ELi tasandil, eelkõige hartas, tunnustatud põhiõiguste võrdväärse ja tõhusa kaitse;
8. rõhutab seepärast seoses Euroopa vahistamismäärusega, et liikmesriigid on kohustatud tagama menetlus- ja põhiõiguste kõrgetasemelise kaitse ja õigusriigi austamise ning oma kohtute sõltumatuse, et tagada tõhus õiguskaitse; võtab teadmiseks olulised suundumused Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikas, mis neid põhimõtteid kinnitasid;
9. rõhutab, et ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomine aitab kaasa vastastikuse usalduse tugevdamisele liikmesriikide vahel ning edendab sellega vastastikuse tunnustamise põhimõtte toimimist;
10. märgib, et Euroopa Liidu lepingu artikli 2 rikkumine liikmesriigi poolt ohustab raamotsuse kohaldamist ja vähendab usaldust; rõhutab seepärast, et nende väärtuste austamine tuleks tagada kõigi olemasolevate järelevalve- ja parandusmehhanismide kasutuselevõttuga;
11. võtab sellega seoses teadmiseks komisjoni 2019. aasta juulis välja kuulutatud õigusriigi põhimõtte järgimise läbivaatamistsükli algatuse ja 30. septembril 2020. aastal avaldatud esimese kõiki liikmesriike hõlmava aastaaruande õigusriigi olukorra kohta;
12. on seisukohal, et raamotsuse kohaldamist tuleks analüüsida sellise mehhanismi loomise taustal; kutsub komisjoni üles ajakohastama Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamatut, et kajastada olulisi kohtupraktika muutusi selles küsimuses;
13. on veendunud, et tuleb vastu võtta edasisi horisontaalseid meetmeid, et suurendada vastastikust usaldust liikmesriikide kriminaalõigussüsteemide vastu ja saavutada seeläbi tõhusam õiguslane koostöö;
14. rõhutab sellega seoses selliste ametite olulist rolli nagu Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Amet (Eurojust) ja selliste algatuste olulist rolli nagu Euroopa vahistamismääruse koordineerimisrühma hiljutine loomine, mille eesmärk on suurendada vastastikust usaldust;
15. tuletab meelde, et oluline on tagada kõigile Euroopa vahistamismääruse saanud isikutele

menetlusõigused, sealhulgas õigus saada teavet menetluse kohta, saada nõustamist ja olla esindatud, õigus õigusabile ning suulisele ja kirjalikule tõlkele;

16. rõhutab, et kui raamotsuse artikli 2 lõikes 2 loetletud süütegude puhul on menetlusnõuded täidetud, tuleks vastastikuse tunnustamise põhimõtet täielikult kohaldada ja kõiki erandeid tuleks tõlgendada kitsendavalt, otsustamata süüdistuste sisu üle;
17. rõhutab, et raamotsuse kohaldamist on vaja veelgi parandada ja selleks tuleks parandada kahtlustatavate isikute menetlusõigusi, tagada vanglatingimuste miinimumnõuete täitmine, topeltkaristamise keelu kohaldamine ja vahistamismääruse täitmist käsitlevate reeglite kohaldamine, kui Euroopa vahistamismäärus saanud isik on alaealine ja teda ei saa vanuse tõttu võtta vahistamismääruse aluseks olevate tegude eest kriminaalvastutusele vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel;
18. tuletab meelde, et raamotsus võeti vastu, kasutades valitsustevahelise koostöö meetodit endise kolmanda samba raames, mis käsitleb politseikoostööd ja õigusala koostööd kriminaalasjades; tunnustab eeliseid, mis tulenevad raamotsuse viimisest ELi määrusena täielikult Lissaboni lepingu alla ELi toimimise lepingu artikli 288 tähenduses ja kooskõlas ELi lepingu protokolliga nr 36 artikli 10 lõikega 2, võimaldades sellega Euroopa Parlamendil tegutseda kaasseadusandjana;
19. on veendunud, et Lissaboni lepinguga kooskõlla viimine tooks suurt kasu demokraatliku legitiimsuse, õiguskindluse ja läbipaistvuse seisukohast, suurendaks sidusust muude kriminaalõiguse vahenditega, mis on vastu võetud seadusandliku tavamenetluse kohaselt, ning võimaldaks selgitada mõistet „õigusasutus“ ELi õiguse iseseisva mõistena; usub, et selle protsessi käigus tuleks muu hulgas kehtestada väljaandvale asutusele kohustus kohaldada järjepidevalt proportsionaalsuse kontrolli, näha ette selged põhjused isiku üleandmiseks keeldumiseks kooskõlas ELi lepingu artikliga 6 ja põhiõiguste hartaga, näha liikmesriikidele ette selge kohustus anda aru sellest, kuidas nad annavad välja ja täidavad Euroopa vahistamismäärusi, samuti tuleks suurendada komisjoni jõustamisvõimet; tuletab siiski meelde, et seda ei tohiks teha kehtiva õigusraamistiku kohaldamise kiire parandamise arvelt;
20. teeb sellega seoses ettepaneku korraldada parlamendi praeguse ametiaja jooksul korrapäraseid kuulamisi liikmesriikide ja Eurojusti osavõtul, et edendada dialoogi ja läbipaistvust raamotsuse kohaldamisel;
21. toetab raamotsuse artikli 2 lõikes 2 esitatud õigusrikkumiste loetelu läbivaatamist vastavalt selle kohaldamise käigus saadud kogemusele;
22. rõhutab, et põhiõiguste harta on esmase õiguse allikana alati ülimuslik muude Euroopa vahistamismäärust käsitlevate teiseste õigusaktide suhtes; rõhutab, et nagu on sätestatud põhiõiguste harta artikli 51 lõikes 1, peavad liikmesriigid ja seega ka nende kohtud järgima liidu õiguse kohaldamisel hartat, millega on tegemist ka juhul, kui vahistamismääruse teinud õigusasutus ja vahistamismäärust täitev õigusasutus kohaldavad raamotsuse ülevõtmiseks vastu võetud siseriikliku õiguse sätteid; on seetõttu arvamisel, et automaatne üleandmine on välistatud, nagu kinnitas Euroopa Kohus oma otsuses Aranyosi kohtuasjas (C-404/15); rõhutab, et kohtulik kontroll on alati vajalik, et teha muu hulgas kindlaks, kas vastu on võetud õiguspärane otsus, kas

tegemist on pädeva asutusega ja järgitud on põhiõigusi; märgib, et kui vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutusel on tõendeid tegeliku põhiõiguste rikkumise ohu kohta vahistamismääruse teinud liikmesriigis, on täitva liikmesriigi õigusasutus kohustatud hindama selle ohu olemasolu, kui tal tuleb teha otsus vahistamismääruse teinud liikmesriigi asutustele isiku üleandmise kohta;

23. märgib, et Ühendkuningriigi väljaastumine EList annab võimaluse kriminaalõiguse valdkonna edasiseks ühtlustamiseks; tuletab meelde, et poliitilises deklaratsioonis Ühendkuningriigi ja ELi tulevaste suhete kohta on märgitud, et „tagatakse laiaulatuslik, tihe, tasakaalustatud ja vastastikune õiguskaitsekoostöö ja õigusalane koostöö kriminaalasjades“;
24. juhib tähelepanu sellele, et kui ELil ja Ühendkuningriigil ei õnnestu sõlmida üldise partnerluslepingu osana üleminekuperioodi lõpuks uut väljaandmislepingut, peavad pooled pöörduma tagasi Euroopa Nõukogu 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsiooni juurde, millega kaasnevad poliitilised ja diplomaatilised toimingud on tehnilistest palju aeglasemad;
25. rõhutab, et igasugune kokkulepe ELi ja Ühendkuningriigi vahel kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö valdkonnas peab muu hulgas tuginema kohustustele põhiõiguste vallas, sealhulgas Ühendkuningriigi kohustus jätkata Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni järgimist ja rakendamist, topeltkaristamise keelu põhimõtte ning menetlusõiguste austamist, samuti Euroopa Kohtu rolli tunnustamist selles küsimuses.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	12.10.2020
Lõpphääletuse tulemus	+: 23 -: 5 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Geert Bourgeois, Fabio Massimo Castaldo, Leila Chaibi, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Esteban González Pons, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Helmut Scholz, Antonio Tajani, László Trócsányi, Mihai Tudose, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Jorge Buxadé Villalba, Sophia in 't Veld, Miapetra Kumpula-Natri

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

23	+
GUE/NGL	Leila Chaïbi, Helmut Scholz
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Esteban González Pons, Brice Hortefeux, Paulo Rangel, Antonio Tajani, László Trócsányi, Loránt Vincze, Rainer Wieland
RENEW	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Sophia in 't Veld
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Miapetra Kumpula Natri, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Mihai Tudose
VERTS/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos Corfield, Daniel Freund

5	-
ECR	Geert Bourgeois, Jorge Buxadé Villalba
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi

0	0